

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE**

DOCTORAL THESIS
(abstract)

Scientific Coordinator:

PROF. UNIV. DR. ION BUZAȘI

Ph. D. Candidate:

MARIA RODEAN

ALBA IULIA

2012

**MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII, TINERETULUI ȘI SPORTULUI
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” ALBA IULIA
FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOLOGIE**

**THE SCHOOLS OF BLAJ
IN LITERATURE
(abstract)**

Scientific coordinator:

PROF. UNIV. DR. ION BUZAȘI

Ph. D. Candidate:

MARIA RODEAN

ALBA IULIA

2012

CONTENT

ARGUMENT.....	6
1. INTRODUCTION.....	9
1.1. The school in universal literature.....	9
1.2. The school in Romanian literature.....	11
2. BLAJ – THE TOWN WITH TWO DIMENSIONS: HISTORY AND CULTURE.....	18
3. THE SCHOOLS OF BLAJ – ”THE FOUNTAINS OF GIFTS”.....	21
3.1. The establishment of the Schools of Blaj.....	21
3.2. Representative moments for Romanian culture.....	22
3.2.1. The Transylvanian School.....	22
3.2.2. The Revolution of 1848.....	24
3.2.3. The Union of 1918.....	26
3.3. Moments of distress.....	27
3.4. Cultural priorities.....	34
4. THE SCHOOLS OF BLAJ IN LITERATURE.....	37
4.1. The Schools of Blaj in memoirs.....	37
4.1.1. The Schools of Blaj in memoirs.....	38
4.1.1.1. <i>Povestea unei vieți</i> by Ștefan Manciulea.....	39
4.1.1.2. <i>Amintiri din viața școlară a Blajului</i> by Iustin Ilieșiu.....	45
4.1.1.3. <i>Memorii. De la o agricultură la alta</i> by Emil Negruțiu.....	50
4.1.1.4. <i>Glasul memoriei</i> de Vistian Goia.....	60

4.1.1.5.	<i>Unde ești copilărie? De la Cergău la Blaj și mai departe</i> by Petru Sechel	70
4.1.2.	Epistolary of Blaj.....	77
4.1.2.1.	The correspondence of Cipariu.....	78
4.1.2.2.	Ion Bianu in epistolary dialogue with Ion Micu Moldovan and Nicolae Comșa.....	88
4.1.2.3.	Pavel Dan correspondence with Ion Chinezu and his uncle, Dumitru Dan.....	95
4.1.2.4.	Ion Brad in correspondence with people from Blaj.....	101
4.1.3.	The Schools of Blaj in diary.....	104
4.2.	Evocations, short stories and sketches.....	107
4.2.1.	Al. Lupeanu Melin – <i>Evocări din viața Blajului</i>	107
4.2.2.	Septimiu Popa – <i>Caravanele Ardealului</i>	110
4.2.3.	Pavel Dan, a vision similar to Caragiale’s writing style of the teachers of Blaj	114
4.3.	Novels dedicated to the Schools of Blaj.....	125
4.3.1.	Ion Agârbiceanu.....	125
4.3.2.	Teodor Tanco.....	140
4.3.3.	Ion Brad.....	154
4.3.4.	Other novelists: Ștefan Luca and Nicolae Breban.....	161
4.4.	The Schools of Blaj in poetry.....	166
4.4.1.	Odes dedicated to Blaj.....	166
4.4.2.	Portrets of the teachers of Blaj in poetry.....	170

5. MIHAI EMINESCU AT THE SCHOOLS OF BLAJ.....	175
5.1. Eminescu's journey in Blaj.....	175
5.2. Eminescu presented by the students of Blaj.....	178
5.3. Eminescu about schools and teachers from Blaj.....	184
5.4. Poems written during the staying of Eminescu in Blaj.....	186
5.5. Poems written about the staying of Eminescu in Blaj.....	187
5.6. An antieminescian pamphlet signed by Al. Grama, the reasons for his writing and its echoes in posterity.....	188
6. CONCLUSIONS.....	191
7. BIBLIOGRAPHY.....	194
ANNEXE.....	213

Keywords: The Schools of Blaj schools, the theme of the school, odes dedicated to Blaj, teachers of Blajeni, Eminescu's short stay in Blaj, Ștefan Manciulea, Iustin Ilieșiu, Emil Negruțiu, Vistian Goia, Petru Sechel, Timotei Cipariu, Ion Bianu, Pavel Dan, Ion Brad, Al. Lupeanu Melin, Septimiu Popa, Aral Chazi, Ion Agârbiceanu, Teodor Tanco, Ștefan Luca, Nicolae Breban, Mihai Eminescu.

ABSTRACT

The paper *The Schools of Blaj in Literature* has as a subject of research the image of the educational system of Blaj as it is mentioned in the pages of literature dedicated to it by writers and poets whose destiny was somehow linked to the culture of Blaj. Due to the complexity and the vastness of the topic, a multidisciplinary approach was needed. It also required some studies in various fields such as theory, criticism and literary history, the Romanian history, the science of education. The abstract comprises the reasons that led to the choice of this topic, the aim of the research method, the structure of the chapters, the emphasis of the original elements in the paper, and also some methodological clarifications. The aim of this paper is to offer a wide perspective on a topic often dealt with by writers who were involved in the educational system from the small town situated at the confluence of the two Târnave, underlying the most relevant aspects of the instructive and educational process, seen from the perspective of the subjectivity and experience of the authors. Aspects related to the organization of the educational system were highlighted, also the close relationship and interdependence between school and church, the moral values cultivated in these places of worship and culture, the detachment of some important teachers, aspects of the teacher-student relationship and the ways stylistic methods used by writers can suggest a typical atmosphere of the schools of Blaj. The originality of the work is given by the study of a large number of works of various genres and literary species, in which the image of the schools Blaj is captured, trying to include representative texts for the chosen topic. The novelty of the subject of research is determined by the need for some reference models in a society where the educational system is in a constant change and the moral values of the society seem to be unclear.

Chapter I, *Introduction*, contains a path from the general to the particular, starting from the illustration of some aspects of universal literature, to present then some coordinates of this theme in the Romanian literature. Two main directions were

identified, the positive model, admiring the teacher and a negative one of the harsh teacher with an old teaching style. From the universal literature there have been selected some works of Charles Dickens (The Life of David Copperfield), Rudyard Kipling (Stalk & Co), Alain Fournier (The Lost Path), James Joyce (A Portrait of the artist as a young man), works that bring to the fore aspects of the school life, drawing our attention to the diversity and complexity of the topic.

Also the Romanian literature gives an important part to the topic of theme schooling, including a varied issues. Complexity comes from the fact that the school is mentioned in literature and artistic means in terms of different genres and different literary species. The school image is projected in a certain manner in the epic genre (represented by sketches, short stories and novels of writers such as Alecsandri, Ion Slavici Ion Creanga, Delavrancea Barbu Stefanescu, Ion Luca Caragiale, Ionel Teodoreanu, Grigore Băjenaru, Sadoveanu, Nichifor Crainic, etc.) other than the dramatic genre (whose most notable is Ion Luca Caragiale), and completely different in the lyric one (an admiring tone, often elegiac in the poems of Octavian Goga, *Dascălul și Dăscălița*, or with a playful tone in the poetry of Ion Minulescu - *Primăvara inutilă*, or with the specific disappointment of George Bacovia from *Liceu*).

The second chapter, *Blaj – the town with two dimensions: history and culture* deal with the important moments of history, capturing the main events that marked the existence of this small town and became a center of religious, educational, cultural of Transylvania and of the Romanian countries, in general. It is specified the first document of the town, the origin of the settlement at the confluence of Târnavă, the fundamental role of the Greek Catholic Inocențiu Micu-Klein in turning Blaj into the center of Romanian tradition in Transylvania, the importance of opening the first school in Transylvania during Bishop Petru Pavel Aron, the involvement of teachers and alumni from the schools of Blaj in all the movements with a national impact, supporting mass enlightenment, the liberation from the foreign domination and the union of all Romanians.

Chapter three, *The Schools of Blaj - "the fountain of gifts"* is intended as an overview of the history of these institutions, emphasizing the role that was played in the cultural and social emancipation of the Romanians in Transylvania, showing moments representative of the Romanian culture – The Transylvanian School, The Revolution of 1848, the Great Union of 1918, but also the troubled times of the history of the school of Blaj - the so-called "the lemenian process". The final chapter emphasizes the cultural priorities of the schools of Blaj, which have secured a pioneering status for many generations. Among the initiatives of Blaj there is included the concern for creating a fund of Romanian books, a considerable advantage being the printing press which was brought from Bălgrad to Blaj as early as the time of Petru Pavel Aron. Under the direction of Timotei Cipariu, the first school magazine manuscript was issued in Blaj, "Aurora", starting with 1838, was born the first Romanian publication written entirely in Latin ("The enlightenment body", 1847-1848). To him we owe the first specialized magazine ("The Archive for philology and history", Blaj, 1867-1872). Blaj remains a landmark in the field of folklore by Nicolae Pauletti's concerns to collect folklore from the valley Secaşelor, included in *Cântări și strigături românești de cari cântă fetele și ficiorii și strigă jucând*, written by Nicolae Pauletti, in 1838, collection that stands out through innovation, variety, beauty and the preservation of authentic forms without interfering with the poetic text.

The schools of Blaj have the merit of having organized the first known theatrical performance so far, a year after they were opened, namely on the occasion of Christmas in 1755, when "students formed a *comedia ambulatoria alumnorum*, who performed the play not only in Blaj, but also in other regions of Transylvania and in Sebesul Saxon, Alba Iulia and Vintu de Jos. "This field of plays amplifies the merit of the schools Blaj through the existence among the manuscripts of the first Romanian play kept by the scholars with the title of *A scolasticilor de la Blaj facere...*, kept below the ms. rum. 307 in The Academic Library Department of Cluj".

The fourth chapter, *The Schools of Blaj in literature* are based on research work, which is divided into five chapters, focusing on the main areas of literature from which the image of the school of Blaj emerged, seen by literary figures, in different literary species.

The sub-chapter begins with a theoretical part related to the division of this category into actual memoirs, correspondence and diary. Within the memoirs there were analyzed from the point of view of the school theme, the work *Povestea unei vieți* by Ștefan Manciulea, *Amintiri din viața școlară a Blajului* by Iustin Ilieșiu, *Memorii. De la o agricultură la alta* by Emil Negruțiu, *Glasul memoriei* by Vistian Goia and *Unde ești, copilărie? De la Cergău la Blaj și mai departe...* by Petru Sechel. All these pages of unpublished memoirs capture unusual impressions of the school life in Blaj, seen especially from the point of view of the student but also from that of a teacher at the school of Blaj – the case of Ștefan Manciulea. It is obvious the generally melancholic attitude and gratitude to these educational institutions, the teachers who have shaped the destiny of memoirs and the role these schools built for the Romanian people are praised. They are combined with the recalling of some funny moments that occurred by the violation of the strict school rules, remembering specific activities to the young age, first love, and first disappointments, hardships of a life lived in poverty, with little support received from parents and the Metropolitan Church.

The subchapter concerning the correspondence, *Epistolar blăjean*, contains a theoretical approach of the term correspondence, and then the scholastic aspects of the correspondence addressed to Timotei Cipariu to George Barit are presented. In the same way it is presented the correspondence of Ion Micu Moldovan to Nicolae Comsa, of Dan Paul to Ion Chinezu and to his uncle Dumitru Dan and the correspondence received by Ion Brad from the “people of Blaj”. From the letters on Blaj one can sense the atmosphere specific of schools, anchored in the reality of the time, capturing both problems, lacks, conflicts faced by students and teachers of that period, but also thanks, satisfactions, pleasant moments. In Cipariu’s correspondence,

in that of Ion Bianu and Ion Brad it is obvious the good collaboration of Blaj with the other Romanian cultural centers, Brasov, Bucharest ie. It is also mentioned the permanent mutual aid between teachers and former students of the schools of Blaj on various issues: the support and the financial aid provided to those students considered promising for the future of Romanian culture, the publishing and the purchasing of Romanian magazines and books, the organization of activities and events. The authenticity of these pages is a true documentary source for the study of some epochs, from different perspectives: educational, historical, cultural.

A historical – literary curiosity is the diary signed with the pen name of Aral Chaz, entitled *Conspirația din „sub Hurubi” ”- însemnările unui fost student din”* - in which it is recorded a revolt against the improper attitude of one of the teachers, Emil Aciu. The pages of the diary capture in the foreground the actions of the "conspiracy", and in the background there are the coordinates of a student's life in the schools of Blaj. Aspects referring to sharing feelings of love by the young men to the young ladies, under strict school regulations in the early twentieth century writing, give a romantic touch. There are also depicted figures of teachers, for example the teacher of Hungarian literature Ioan Sirbu, the History teacher, Grosu, the teacher of German, Octavian Stroie.

A relevant detail for the literary criticism is the memory of Aaron Cotruș in the notes dated from *November 29, 190...* His absence sparks rumors among the students in class, but the real reason came quickly: the publication of the poem Tisa in the magazine “Ramuri” drew the outrage of the Hungarian authorities, the student felt compelled to flee to Bucharest. The details of the students' school life, their attitude of rebellion, some of them wanted to dodge the obligations and duties of student life, gives a special flavor to the writings signed by Romul Boila with the pen name Aral Chazi.

The subchapter *Evocations, short stories and sketches* highlights the short prose of AL. Lupeanu-Melin, of Septimiu Popa and of Pavel Dan. The evocations of the life of Blaj by Al. Lupeanu is a series of evocations arranged chronologically,

forming another kind of history of Blaj, the writer's reports being under the strong influence of affection'. Al. Lupeanu-Melin's evocations start with elements of myth, fairy tale, legend, facilitating the transition to the world of the work, and then we enter a world of the medieval city, and afterwards the evocations to focus on the description and presentation of bishops, teachers, canonical men, uplifting moments of Blaj - such as the Revolution of 1848 and the Great Union - and then there are presented places from the town, aspects of the school life etc. Septimiu Popa joins the good writers of the schools of Blaj through Caravanele Ardealului, manage to join the caravans, a tribute of gratitude for all that has been and is Blaj and its people for all the Romanian people.

A different note from the previous writers is made by Pavel Dan's prose in which the writer brings forth aspects of the educational reality, such as the status of the teacher in a society in moral and material decay (Notes from Blaj, the male teacher, the female teacher [The Teacher's board], [The Maths Teacher] [Other «Notes from Blaj"]), but also that of the students confronted with the severity of the teachers and of the school regulations, or with the desire to escape from these restrictions or even poor their preparation ([Two bottles of brandy], The male teacher, The female teacher, failed exams). As part of the educational system of Blaj and facing its difficulties and problems, Pavel Dan transfigured in his writings some specific aspects of the school of Blaj between the two world wars, presenting them with realism, and sometimes even with sarcasm and irony. Thus the idyllic picture of the education in a small Transylvanian town fades in hues of nationalism, patriotism sometimes taken to exaltation.

A more complex picture of the education of Blaj can be identified in the pages of the novels dedicated to these cultural institutions, among which *Arhanghelii și Licean... odinioară* by Ion Agârbiceanu, *Cândva mă voi întoarce acasă* by Teodor Tanco, *Descoperirea familiei, Întâlnire periculoasă, Proces în recurs* by Ion Brad, *Cheia de fa* by Ștefan Luca and *Bunavestire* by Nicolae Breban. In analyzing these novels I have managed to extract the image to each of the authors of these works on

the schools of Blaj. I compared these images taking into account the personality of those who present them, underlying similarities and differences and, last but not least, I identified the aspects full of mythical elements from those presented with realism.

The subchapters *The Schools of Blaj in poetry* analyses odes dedicated to Blaj and in the second part it captures the faces of the teachers of Blaj in poetry. These poems, even if some are not of great artistic value, bring honor to Blaj and to its men, keeping alive the flame of gratitude for all the achievements made in the service of the Romanian people.

In the fifth chapter, *Mihai Eminescu at the Schools of Blaj*, are presented the reasons that brought the great poet in the town at the confluence of Târnave, testimonies of some alumni from Blaj during his stay there, proofs of his presence there both for the cultural life of the town as well as Eminescu's work: poems written during this period and the time spent by our national poet in the small Transylvanian town. The end is dedicated to an antieminescian pamphlet signed by Al. Grama, the reasons for his writing and its echoes in eternity.

The last chapter is dedicated to the conclusions about what has been done in the paper, the comments on the research results, possible strengths and weaknesses emerging from the research work.

An important part of the work was devoted to the bibliography studied, which could complete, clarify, develop any issues presented in the pages of my research. So the paper *The Schools of Blaj* seeks to capture various aspects of the education in Blaj, its importance for the Romanian culture and its evolution over time, with the basic literary research inspired by the life, the activity of these institutions, also mentioning the impact it had on those personalities and writers.

BIBLIOGRAPHY

A. WRITINGS ABOUT BLAJ AND THE SCHOOLS OF BLAJ

1. *** *Amintiri despre Pavel Dan*, Ediție îngrijită de Ion Buziași și Aurel Podaru, prefață de Ion Buziași, cronologie de Sergiu Pavel Dan, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2003.
2. *** *Blaj. Câmpia Libertății*, Alba Iulia, 1993.
3. *** *Blaj. Lumina din desagă*. Antologie lirică dedicată Blajului...de Buziași, Ion și Mărginean, Ion, Alba Iulia, Editura Altip, 2004.
4. *** *Blajul și amintirea revoluției – 1848* Volum coordonat și ilustrat de Ioan Chindriș, Blaj, Editura “Astra”, Despărțământul “T.Cipariu”, 1998
5. *** *Blajul și monumentele sale*, [cu o prefață de dr. Tatai Baltă, Cornel], Blaj, 1997.
6. *** *Blajul, vatră de istorie și cultură*. Ediție îngrijită și note de Teodor Seiceanu și Ion Buziași, București, Editura Albatros, 1986.
7. *** *Blajul. O istorie in texte alese*. Ediția a III-a, revăzută și adăugită de Teodor Seiceanu și Ion Buziași, Alba Iulia, Imprimeriile Unirea Pres, 1998.
8. *** *Blajul. O istorie în texte*. Ediție îngrijită și note de Teodor Seiceanu și Ion Buziași, București, Editura “Demiurg”, 1993
9. *** *Câmpia Libertății în literatură*. Antologie și prefață de Buziași, Ion, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1998.
10. *** *Izvoare de lumina. Aniversarea Școlilor din Blaj 225 de ani*, Blaj, 1979.
11. *** *Omagiu Școlilor Blajului*, Paris, 1954 (exemplar litografiat) ediția a II-a – reeditare și prefețe de Buziași Ion, Mitrofan Ion, Centrul Cultural „Jacques Maritain”, Blaj, 2004.
12. *** *Reviste literare românești de la începutul sec. al XIX-lea : Contribuții monografice*, Cuvânt înainte de Paul Cornea, București, Editura „Minerva”, 1970.

13. *** *Reviste literare românești de la începutul sec. al XIX-lea*, Volum elaborat de Stancu Ilin, Ovidiu Papadima, Dana Popescu, Bucur Țîncu, D. Vatamaniuc. Îngrijire științifică de Ovidiu Papadima. București, Editura Academiei R.S.R., 1976.
14. *** *Școlile Blajului în pagini memorialistice*. Antologie, prefață și note biobibliografice de Buzași Ion și Ciorcea Marcela, Blaj, Editura Aridia, 2004.
15. *** *Școlile Blajului. Antologie aniversară*. Antologie de Ion Moldovan, Blaj, Editura Buna Vestire, 2009.
16. Bârlea, Pompei, *Blaj, Mic îndreptar turistic*, București. Editura Meridiane, 1968.
17. Blaga Sorin, *Spiritul Blajului*, Blaj, Ed. Buna Vestire, 2007
18. Blăjan, Mihai, Buzași, Ion, Palihovici, Liviu, *Timotei Cipariu și numismatică. 200 de ani de la naștere (1805-2005)*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006.
19. Botezan, Ioana, Matei, Alexandru, *Arhiva personală Timotei Cipariu. Catalog*, București, 1982.
20. Brad, Ion, *Printre oamenii Blajului*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2006.
21. Brânzeu, Nicolae, *Școalele din Blaj*, Studiu istoric, Sibiu, 1898.
22. Brateș Radu, *Aspecte din viața Blajului*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1942.
23. Brateș, Radu, *Oamenii din Ardeal*, București, Editura Minerva, 1973.
24. Brateș, Radu, *Scrieri inedite*, Ediție îngrijită și evocare bibliografică de Liana Biriș, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2009.
25. Bunea, Augustin, *Amintirea lui T.Cipariu*, Panegiric, Blaj, Tipografia Seminarului greco-catolic, 1905.
26. Buza, Mircea, Stroia, Mircea, *Blaj. Mic îndreptar turistic*, Editura Sport-Turism, București, 1985
27. Buzași, Ion, *Blajul. Biserică-Școală-Națiune*, Galaxia Gutemberg, 2010.
28. Buzași, Ion, Moldovan, Ion, *Blajul și marea unire*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2008.

29. Buzași, Ion, *Poezia religioasă românească*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2006.
30. Buzași, Ion, *Scriitori români și Blajul*. Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
31. Buzași, Ion, *Scriitori români și Blajul. Mențiuni de istorie literară*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
32. Buzași, Ion; Dan, Sergiu Pavel; Podaru, Aurel; *Pavel Dan și Blajul*, Beclean, Editura Clubul Saeculum, 2007.
33. Chiciudean, Gabriela, *Pavel Dan și globul de cristal al creatorului*, București, Editura Academiei Române, 2007.
34. Chindriș, Ioan, *Cultură și societate în contextul Școlii Ardelene*, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 2001.
35. Chindriș, Ioan, *Memoriale 100*, Cluj-Napoca, Imprimeria „Ardealul”, 1998.
36. Comșa Nicolae, Seiceanu Teodor, *Dascălii Blajului, 1754-1948*, București, Editura Demiurg, 1994.
37. Comșa, Nicolae, *Portrete și studii literare*, Blaj, Editura „Astra”, 2004.
38. Comșa, Nicolae, Seiceanu Teodor, *Dascălii Blajului, 1754-1948*, București, Editura „Demiurg”, 1994.
39. Cubleşan, Constantin, *Opera literară a lui Pavel Dan*, București, Editura Viitorului Românesc, 2001.
40. Cubleşan, Constantin, Pavel Dan, *Prozatorul Câmpiei Transilvane*, Cluj-Napoca, Editura „Limes”, 2007.
41. Fola, Nicolae, Victor, *Școlile Blajului între anii 1850-1918, Evoluția instituțională și contribuția la dezvoltarea elitelor intelectuale românești*. Târgu-Mureș, Editura Ardealul, 2008.
42. Georgescu, Ioan, *Din presa periodica în România*, Oradea, Editura revistei „Vestitorul”, 1938.
43. Glodariu, Eugenia, *Asociațiile culturale ale tineretului studios român din Monarhia Habsburgică: 1860-1918*, Cluj-Napoca, Muzeul National de Istorie al Transilvaniei Cluj-Napoca, 1998.

44. Groza Angela, Ionescu Elena, Gulea Rozalia, *Școlile Blajului, izvor de haruri*, Blaj, Ediția Buna Vestire, 2004.
45. Halmaghi, Ioan, *Transilvania; „Unirea Poporului” (1919-1948)*, Brașov, Editura „Lux Libris”, 2000.
46. Hinescu Ana, Hinescu Arcadie. *Oamenii de ieri și de azi ai Blajului*, Blaj, Editura Eventus, 1994.
47. Hinescu, Ana; Hinescu, Arcadie, *Oameni de ieri și de azi ai Blajului*, Blaj, Editura „Eventus” 1994.
48. Hodoș, Nerva; Ionescu Sadi, Al., *Publicații periodice românești (ziare, gazete, reviste) – descriere bibliografică, catalog alfabetic 1820-1906*, București, Editura Academiei Române, 1913.
49. Iorga, Nicolae, *Pagini alese din însemnările de călătorie prin Ardeal și Banat*, vol. al II-lea, ediție îngrijită de Lucian Cursaru, București, Editura „Minerva”, 1977.
50. Lupeanu-Melin, Alexandru, *Evocări din viața Blajului*, Ediție, prefață și glosar de Buzași Ion, Blaj. Editura Buna Vestire, 1999.
51. Manciulea Ștefan, *Aici e pământul sfânt al Blajului*, Ediție și prefață de Buzași Ion și Mitrofan Ioan, Blaj, Editura Buna Vestire, 2003.
52. Manciulea Ștefan, *Istoria Blajului, monografie istorică și culturală*, Ediție îngrijită și prefață de Mircea Popa, Blaj, Editura Astra, Depărtământul, „T. Cipariu”, 2001.
53. Manciulea, Ștefan, *Activitatea politică a lui Timotei Cipariu*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1944. Manciulea, Ștefan, *Timotei Cipariu, Contribuții monografice*, Blaj, Centrul Cultural „Jacques Maritain”, 2005.
54. Mârza Iacob, *Școală și națiune (Școlile din Blaj în epoca renașterii naționale)* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987.
55. Moșil, I., *Românii ardeleni din Vechiul Regat*, București, 1920.
56. Moldovan, Ion, *Episcopul Ioan Suci, Martir al Bisericii și erou național*, Blaj, Editura „Buna Vestire”, 2007.

57. Nițu, Valeriu, *Contribuție la valorificarea activității filozofice și istorice a lui Timotei Cipariu, în studii de istorie, filologie și istoria artei*, București, Editura Academiei (Centrul de studii sociale, Târgu Mureș) 1972.
58. Nițu, Valeriu; Vedinaș, Traian, *Arhetipuri ale permanenței românești*, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 1988
59. Oancea-Raica, Claudia, *Cultură și literatură în presa blăjeană interbelică*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2010.
60. Papadima, Ovidiu, *Reviste literare românești din ultimele decenii ale secolului al XIX-lea*, București, Editura Academiei, R.S.R., 1974.
61. Petărlecan Alexandru, Moldovan Ion, *Blajul*, Blaj. Editura Buna Vestire, 2005.
62. Petrescu Lucian, *Istoria Blajului și marea sa importanță în istoria neamului românesc*, Iași, Editura Dosoftei, 1997.
63. Pop, Dumitru, *Studii de istoria folcloristicii românești*, Baia Mare, Editura „Umbria”, 1997.
64. Popa Ioan, *Blajul, Dialoguri Subiective*, Blaj, Editura Astra, 2002.
65. Popa, Mircea, *Presa și ideea națională, Alba Iulia, Universitatea „1 Decembrie 1918”*, 2000.
66. Popa, Mircea, *Timotei Cipariu. Ipostazele enciclopedistului*, București, Editura „Minerva” 1993.
67. Popa Mircea, *Uleiul din candelă. ASTRA și spiritul Blajului*, Blaj, Editura Astra, 2009.
68. Rațiu Ioan, *Dascălii Noștri, (1754-1848)*, Blaj, Tipografia Seminarului Arhidiecezan, 1908.
69. Rațiu, Ioan, *Timotei Cipariu. Viața și activitatea lui. Studiu istoric literar*, Blaj, Tipografia Seminarului Arhidiecezan, 1905.
70. Solomon Adrian, *Iacob Mureșianu și Blajul*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2007.
71. Solomon Adrian, *Învățăământul muzical blăjean*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2003.

72. Tatai-Baltă Cornel, *Blajul in imagini*, Alba Iulia, Editura Altip, 2002.
73. Tatai-Baltă Cornel, *Din arta și cultura Blajului*, Alba Iulia, Editura Altip, 2000.
74. Tatai-Baltă, Cornel, *Ipostaze cultural-artistice*, Alba Iulia, Editura „Altip”, 2007.
75. Todor Ion, Pipoș Corina, *Învățământul matematic în Școlile Blajului*, Alba Iulia, Editura Altip, 2007.
76. Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Colegiul Universitar de institutori „Gheorghe Șincai”, Blaj, - *250 de ani de la deschiderea Școlilor Blajului – LUMINĂ DIN ARDEAL*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2004.

B. BASIC BIBLIOGRAPHY

CHAPTER 1

1. *** *Clasicii români despre școala de odinioară*, București, Editura Tineretului, 1966.
2. *** *Dascăli și dascălii: Domnu' Trandafir și Domnul Vucea*, ediție prefăcută de Elena Croitor și Alexandrina Ioniță, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2007.
3. Alecsandri, Vasile, *Opera poetică*, Chișinău, Editura Cartier, 2000.
4. Bacovia, George, *Opere: poezii, proză, publicistică, corespondență, destăinuiri*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001.
5. Băjenaru, Grigore, *Cișmigiu et comp.*, București, Editura Coresi, 1996.
6. Caragiale, *Momente: momente, schițe, amintiri*, București, Editura Minerva, 2002.
7. Creangă, Ion, *Amintiri din copilărie*, București, Editura Casa Radio, 2009.
8. Delavrancea, Barbu Ștefănescu, *Domnul Vucea: nuvele și povestiri*, București, Editura Tineretului, 1966.
9. Dickens, Charles, *Viața lui David Copperfield*, vol. I, București, Editura Minerva, 1992.
10. Fournier, Alain, *Cărarea pierdută*, București, Editura Univers, 1987.

11. Goga, Octavian, *Opere: poezii*, București, Editura Minerva, 1978.
12. Joyce, James, *Potretul artistului în tinerețe*, București, RAO International Publishing Company, 1995.
13. Kipling, Rudyard, *Stalki et co.*, Leipzig, Editura Bernhard Tauchnitz, 1899.
14. Minulescu, Ion, *Opere*, vol I, Galați, Editura Porto-Franco, 1995.
15. Slavici, Ioan, *Budulea Taichii*, București, Editura Tineretului, 1966.
16. Teodoreanu, Ionel, *Prăvale Baba*, București, Editura Cartea Românească, 1945.

CHAPTER 2

1. *** *Blajul și monumentele sale*, [cu o prefață de dr. Tatai Baltă, Cornel], Blaj, 1997.
2. *** *Blajul, vatră de istorie și cultură*. Ediție îngrijită și note de Teodor Seiceanu și Ion Buzăși, București, Editura Albatros, 1986.
3. Bîrlea, Pompei, *Blaj; Mic îndreptar turistic*, București, Editura Meridiane, 1968.
4. Buză, Mircea, *Blaj; Mic îndreptar turistic*, București, Editura Sport-Turism, 1985.
5. Manciulea, Ștefan, *Aici e pământul sfânt al Blajului*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2003.
6. Manciulea, Ștefan, *Istoria Blajului: monografie istorică și culturală*, Blaj, Editura ASTRA – Despărțământul „Timotei Cipariu”, 2001.
7. Petărlecean Alexandru, Moldovan Ion, *Blajul*, Blaj. Editura Buna Vestire, 2005.
8. Petrescu, Lucian, *Istoria Blajului și marea sa importanță în istoria neamului românesc*, Iași, Editura Dosoftei, 1997.
9. Popa, Mircea, *Presa și ideea națională*, Alba Iulia, Universitatea „1 Decembrie 1918”, 2000.

10. Popa, Mircea, *Timotei Cipariu, ipostazele enciclopedistului*, București, Editura Minerva, 1993.
11. Tatai-Baltă, Cornel, *Ipostaze cultural-artistice*, Alba Iulia, Editura „Altip”, 2007.

CHAPTER 3

1. *** *Blajul, vatră de istorie și cultură*. Ediție îngrijită și note de Teodor Seiceanu și Ion Buzăși, București, Editura Albatros, 1986.
2. *** *George Bariț și contemporanii săi*, corpus de corespondență inițiat și coordonat de Ioan Chindriș, vol.I-X, București, Editura Minerva și Editura Enciclopedică, 1973-2003.
3. *** *Izvoare de lumina. Aniversarea Școlilor din Blaj 225 de ani*, Blaj, 1979.
4. *** *Occisio Gregorii in Moldavia Vodae Tragice Expressa (Uciderea lui Grigore Vodă în Moldova expusă în formă de piesă de teatru)*, Ediție îngrijită, studiu introductiv și note de Lucian Drimba, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1983.
5. *** *Omagiu Școlilor Blajului*, Paris, 1954 (exemplar litografiat) ediția a II-a – reeditare și prefațe de Buzăși Ion, Mitrofan Ion, Centrul Cultural „Jacques Maritain”, Blaj, 2004.
6. *** *Școlile Blajului. Antologie aniversară*. Antologie de Ion Moldovan, Blaj, Editura Buna Vestire, 2009.
7. *** *Școlile Blajului – primele școli sistematice românești*, Blaj, Editura ASTRA Despărțământul „Timotei Cipariu”, 2004.
8. Albu, Nicolae, *Istoria învățământului românesc din Transilvania până la 1800*, Blaj, Tipografia „Lumina”, 1944.
9. Bârlea, Octavian, *Istoria școlilor Blajului*, în „Școlile Blajului. Antologie aniversară”, Blaj, Editura Buna Vestire, 2009.
10. Brânzeu, Nicolae, *Școalele din Blaj*, Studiu istoric, Sibiu, 1898.
11. Buzăși, Ion, *Blajul. Biserică-Școală-Națiune*, Galaxia Gutemberg, 2010.

12. Buzăși, Ion, Moldovan, Ion, *Blajul și marea unire*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2008.
13. Chindriș, Ioan, *Cultură și societate în contextul Școlii Ardelene*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2001.
14. Comșa, Nicoale, *Blajul, o spiritualitate*, în „Școlile Blajului. Antologie aniversară”, Blaj, Editura Buna Vestire, 2009.
15. Fola, Nicolae, Victor, *Școlile Blajului între anii 1850-1918, Evoluția instituțională și contribuția la dezvoltarea elitelor intelectuale românești*. Târgu-Mureș, Editura Ardealul, 2008.
16. Groza Angela, Ionescu Elena, Gulea Rozalia, *Școlile Blajului, izvor de haruri*, Blaj, Ediția Buna Vestire, 2004.
17. Manciulea, Ștefan, *Istoria Blajului: monografie istorică și culturală*, Blaj, Editura ASTRA, 2001.
18. Mârza Iacob, *Școală și națiune (Școlile din Blaj în epoca renașterii naționale)* Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1987.
19. Nițu, Valeriu; Vedinaș, Traian, *Arhetipuri ale permanenței românești*, Cluj-Napoca, Editura „Dacia”, 1988.
20. Petărlecean Alexandru, Moldovan Ion, *Blajul*, Blaj. Editura Buna Vestire, 2005.
21. Pop, Dumitru, *Studii de istoria folcloristicii românești*, Baia Mare, Editura „Umbria”, 1997.
22. Popa Mircea, *Uleiul din candelă. ASTRA și spiritul Blajului*, Blaj, Editura Astra, 2009.
23. Popa, Mircea, *Tehonica genurilor literare*, București, Editura Cartea Românească, 1980.
24. Rațiu Ioan, *Dascălii Noștri, (1754-1848)*, Blaj, Tipografia Seminarului Arhidiecezan, 1908.

25. Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, Colegiul Universitar de institutori „Gheorghe Șincai”, Blaj, - *250 de ani de la deschiderea Școlilor Blajului – LUMINĂ DIN ARDEAL*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2004.
26. Viciu, Alexiu, *Flori de câmp – doine, strigături, bocete, balade*, colecție de folclor inedită, publicată cu studiu introductiv, note, indici și glosar, de R. Todoran și I. Taloș, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1976.

CHAPTER 4

THE MEMOIRS

1. *** *Clasicii români despre școala de odinioară*, București, Editura Tineretului, 1966.
2. *** *George Bariț și contemporanii săi*, corpus de corespondență inițiat și coordonat de Ioan Chindriș, vol.I-X, București, Editura Minerva și Editura Enciclopedică, 1973-2003.
3. *** *Scrisori către Ion Bianu*, ediție, prefață și note de Marieta Croicu și Petre Croicu, București, Ed. Minerva, 1974.
4. *** *Șematismul veneratului cler al arhidiocesei metropolitane greco-catolice române de Alba Iulia și Făgăraș pre anul Domnului 1900*.
5. *** *Vistian Goia la 75 de ani*, broșură aniversară, f.a, f.l.
6. Boldan, Emil (coord.), *Dicționar de terminologie literară*, București, Ed. Științifică, 1970.
7. Brad, Ion, *Printre oamenii Blajului*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2011.
8. Buzăși, Ion, *Jurnalul lui Pavel Dan în „România literară”*, 2007, nr. 36.
9. Buzăși, Ion *et alii*, *Pavel Dan și Blajul*, Beclean, Editura Clubul Saeculum, 2007.
10. Buzăși, Ion, în *Cuvânt înainte la Unde ești copilărie? De la Cergău la Blaj și mai departe...*, Blaj, Buna Vestire, 2009.
11. Buzăși, Ion, Moldovan, Ion, *Ion Bianu și Nicolae Comșa sau Dialog între unchi și nepot*, Blaj, Ed. Buna Vestire, 2007.

12. Buzăși, Ion, *Prefață la Amintiri din viața școlară a Blajului* de Iustin Ilieșiu, Bistrița, Editura Altheia, 2004.
13. Buzăși, Ion, *Scriitorii români și Blajul – Mențiuni de istorie literară*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
14. Chazi, Aral, *Conspirația din „sub Hurubi”- însemnările unui fost student din Blaj*, Cluj, Editura autorului. Tipografia Națională Cluj, f.a.
15. Chindriș, Ioan, *Simion Bărnuțiu, Suveranitate națională și integrare europeană*, Cluj-Napoca, 1998.
16. Ciocârlie, Livius, *Mari corespondențe*, București, Ed. Cartea Românească, 1981.
17. Ciocârlie, Livius, *Mari corespondențe*, București, Ed. Cartea Românească, 1981.
18. Cipariu, Timotei, *Epistolar*, București, Editura Academiei Române, 2005.
19. Cipariu, Timotei, *Epistolar*, București, Editura Academiei Române, 2005.
20. Cipariu, Timotei, *Jurnal*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1972.
21. Comșa, Nicolae, *Corespondențe între Ion Micu Moldovan și Ion Bianu – un capitol din colaborarea între Blaj și București*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1943.
22. Comșa, Nicolae, Seiceanu, Teodor, *Dascălii Blajului 1754-1948*, București, 1994.
23. Cubleşan, Constantin, *Opera literară a lui Pavel Dan*, București, Editura Viitorul românesc, 1998.
24. Dan, Pavel, *Jurnal*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1974.
25. Deteșan, Daniela, *Dosarul procesului lemenian*, vol. I, Cluj-Napoca, Editura Napoca Star, 2007.
26. Deteșan, Daniela, *Procesul lemenian (1843-1846)*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2008.
27. Goia, Vistian, *Glasul memoriei*, Cluj, Editura Napoca Star, 2005.

28. Ilieșiu, Iustin, *Amintiri din viața școlară a Blajului*, Bistrița, Editura Althea, 2004.
29. Iosifescu, Silvian, *Literatura de frontieră*, București, Editura Enciclopedică Română, 1971.
30. Manciulea, Ștefan, *Povestea unei vieți*, Cluj-Napoca, Editura Clusium, 1995.
31. Negruțiu, Emil, *Memorii. De la o agricultură la alta*, Cluj, Editura Echinox AcademicPres, 2011.
32. Netea, Vasile, *Gerge Barițiu. Viața și activitatea sa*, București, Ed. Științifică, 1966.
33. Popa, Ioan, *Petru Sechel, „Unde ești copilărie? De la Cergău la Blaj și mai departe...”* Editura Buna Vestire, Blaj, 2009, în „Astra blăjeană”, anul XIV, nr. 2 (55), iunie 2010.
34. Popa, Mircea, *Prefață la Istoria Blajului – monografie istorică și culturală de Ștefan Manciulea*, Blaj, Editura ASTRA, Despărțământul „Timotei Cipariu”, 2001.
35. Popa, Mircea, *Tehonica genurilor literare*, București, 1980.
36. Popa, Mircea, *Timotei Cipariu, ipostazele enciclopedistului*, București, Ed. Minerva, 1993.
37. Popa, Mircea, *Timotei Cipariu, ipostazele enciclopedistului*, București, Ed. Minerva, 1993.
38. Popa, Mircea; Tașcu, Valentin, *Istoria presei românești din Transilvania de la începuturi până în 1918*, București, Editura Titonic, 2003.
39. Sechel, Petru, *Unde ești copilărie? De la Cergău la Blaj și mai departe...*, Blaj, Editura Buna Vestire, 2009.
40. Simion, Eugen, *Genurile biograficului*, vol I, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, 2008.

EVOCATIONS, SHORT STORIES AND SKETCHES

1. *** *Amintiri despre Pavel Dan*: Ediție îngrijită de Ion Buzași și Aurel Podaru, Cluj-Napoca, Editura Limes, colecția Paradigme, 2003.
2. *** *Caravanele Ardealului de Septimiu Popa*, în „Curierul creștin”, anul XX, nr. 19-20, 1-15 octombrie 1938.
3. Buzași, Ion, *Scriitorii români și Blajul – Mențiuni de istorie literară*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
4. Buzași, Ion *et alii*, *Pavel Dan și Blajul*, Beclean, Editura Clubul Saeculum, 2007.
5. Cubleşan, Constantin, *Opera literară a lui Pavel Dan*, București, Editura Viitorul românesc, 1998.
6. Lupeanu, Al., *Evocări din viața Blajului*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1937.
7. Vlad, Ion, *Pavel Dan, zborul frânt al unui destin*, Ed. Dacia, Cluj Napoca, 1986.
8. Popa, Septimiu, *Caravanele Ardealului*, Ediția a II-a îngrijită și prefațată de Ion Buzași, Craiova, Editura Didactica Nova, 2004.

NOVELS ABOUT THE SCHOOLS OF BLAJ

1. Agârbiceanu, Ion, *Arhanghelii*, București, „Eminescu”, 1987.
2. Agârbiceanu, Ion, *Licean... odinioară*, Cluj-Napoca, Dacia, 2004.
3. Brad, Ion, *Descoperirea familiei*, Ediția a II-a revăzută, București, Editura pentru literatură, 1967.
4. Brad, Ion, *Proces în recurs*, București, Editura Eminescu, 1988.
5. Breban, Nicolae, *Bunavestire*, Iași, Editura Junimea, 1977.
6. Buzași, Ion, *Școlile Blajului în literatură*, în „Blajul – pantheonul spiritualității românești”, Alba-Iulia, Editura Altip, 2003.
7. Goia, Vistian, *Bildungsromanul istoricului literar*, în „Tribuna”, anul VIII, nr. 170, 1-15 octombrie 2009.

8. Goia, Vistian, *O autobiografie ardeleană*, în „Tribuna”, anul V, nr. 83, 16-28 februarie 2006.
9. Luca, Ștefan, *Cheia de fa*, București, Editura Eminescu, 1972.
10. Popa, Mircea, *Introducere în opera lui Ion Agârbiceanu*, București, Minerva, 1982.
11. Popa, Mircea, *Uleiul din candelă. ASTRA și spiritul Blajului*, Blaj, Editura ASTRA, 2009.
12. Regman, Cornel, *Agârbiceanu și demonii*, Pitești, Paralela 45, 2001.
13. Tanco, Teodor, *Cândva mă voi întoarce acasă*, vol. II – *Refugieri prin țara mea*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2007.
14. Tanco, Teodor, *Cândva mă voi întoarce acasă*, vol III, *Depărtări și îndepărtări*, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2009.
15. Tanco, Teodor, *Cândva mă voi întoarce acasă*, vol. IV, Cluj-Napoca, Editura Limes, 2010
16. Vatamaniuc, Dimitrie, *Ion Agârbiceanu*, București, Albatros, 1970.
17. Zaciu, Mircea, *Ion Agârbiceanu*, București, Minerva, 1972.

THE SCHOOLS OF BLAJ IN POETRY

1. Buzași, Ion; Mărgineanu, Ion, *Blajul – lumina din desagă*, Alba Iulia, Editura Altip, 2004.
2. Iorga, Nicolae, *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică*, București, Editura Minerva, 1988.
3. Popa, Mircea, *Uleiul din candelă. ASTRA și spiritul Blajului*, Blaj, Editura ASTRA, 2009.

CHAPTER V

1. *** *Eminescu în Blaj – Amintiri ale contemporanilor*, culese de Dr. Elie Dăianu, Sibiu, Tipografia Poporului, 1914.
2. Buzași, Ion, *Eminescu și Blajul*, București, Editura Iriana, 1994.

3. Buzăși, Ion, *Eminescu. Studii și articole*, Reșița, Editura Timpul, 1999.
4. Buzăși, Ion, *Vechi pagini blăjane despre Eminescu*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2006.
5. Eminescu, Mihai, *Poezii*, I, ediție îngrijită de D. Murărașu, București, Editura Minerva, 1982.
6. Grama, Al., *Mihailu Eminescu*, Blaj, Tipografia Seminarului, 1891.
7. Murărașu D., *Mihai Eminescu. Viața și opera*, București, Editura Eminescu, 1984
8. Petrescu, Ioana M., *Studii eminesciene*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2009
9. Popa, Mircea, *Eminescu, contextul receptării*, Reșița, Editura Timpul, 1999.
10. Popa, Mircea, *Eminescu în Transilvania (1866-1918). Bibliografie*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană, 2000.
11. Popvici, D., *Poezia lui Eminescu*, București, Editura Albatros, București, 1972.
- 12.Rad, Ilie, *Aron Pumnul (1818-1866)*, Cluj-Napoca, Centrul de Studii Transilvane, 2002.
13. Rezuș, Petru, *Mihai Eminescu*, București, Editura Cartea Românească, 1990.
- 14.Stan, Elena, *Poezia lui Eminescu în Transilvania*, București, Editura pentru literatură, 1969.
- 15.Tăslăuanu, Octavian C., *Spovedanii*, București, Editura Minerva, 1976.
- 16.Vatamaniuc, Dumitru, *Eminescu*, Galați, Editura Porto=Franco, 1993.
- 17.Vatamaniuc, Dumitru, *Eminescu la Dej și prietenii săi dejeni*, în „Gazeta someșeană”, an III, 1992, nr. 21 (ianuarie).

C. STUDIES, ARTICLES AND NOTES IN PUBLICATIONS

1. Antonescu, Nae, *Pavel Dan, marginalii la un studiu despre scriitori*, în „Ateneu”, nr.8 (37)/1967.
2. Antonescu, Nae, *Pavel Dan, Scrieri*, în „Steaua”, an XVI, Nr.11 (190)/1965.

3. Botezan, Ioana, *Contribuția lui Timotei Cipariu la dezvoltarea ziaristicii românești din Transilvania în preajma anului revoluționar 1848. Documente inedite* în „Apulum”, nr. VII/II, 1969.
4. Brateș, Radu, *Blajul* în „Pagini literare”, anul I ,nr.2/1963.
5. Bunea, Augustin, *Timotei Cipariu*, în „Unirea”, an XV, Nr.25/1905.
6. Buzași, Ion, Lazăr, Monica, *Pavel Dan*, în „Astra”, an II, nr.7 (14)/1967.
7. Buzași, Ion, *O restituire: Pavel Dan, Ultimul capitol*, în „Transilvania”, an VI, (LXXXIII) nr.4/1977.
8. Buzași, Ion, *Pavel Dan*, în „Transilvania”, an VI. (LXXXIII), nr.11/1977.
9. Comșa, Nicolae, *Pavel Dan și revista „Blajul”*, în „Viața”, an III., Nr.830/1943.
10. Cubleşan, Constantin, *Pavel Dan, O conștiință artistică*, în „Steaua”, an XXXVIII, nr.8 (483)/1987.
11. Dan, Sergiu Pavel, *Pagini de jurnal de Pavel Dan*, în „Tribuna”, an XVII, nr.10(846)/1973.
12. Dan, Sergiu Pavel, *Pavel Dan, Pagini regăsite*, în „Manuscriptum”, an X, nr. 2(35)/1979.
13. *** *Pavel Dan*, în „Unirea poporului”, an XIX, Nr.33/1937.
14. Lupeanu-Melin, Alexandru, *Din Hârtiile lui Timotei Cipariu*, în „Unirea poporului”, an IV, nr.39/1922.
15. Maior, Iuliu, *Cipariu ziarist* în „Unirea”, an XLV, nr.21/1935.
16. Manciulea, Ștefan, *Timotei Cipariu, gazetar*, în „Gazeta Transilvaniei”, an 105, nr. 45, 46, 47, 49, 51, 54, 55, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 67, 68, 70, 71, 72, 75, 76, 77/1942.
17. Popa, Ioan, *Comoara satelor – O revistă națională de folclor*, în „Astra blăjeană”, an XI, nr.1(38)/2006.
18. Popa, Mircea, *Ion Agârbiceanu. Meditații creștine*, în „Astra blăjeană”, an VII, nr.4(25)/2002.

19. Popa, Mircea, *Orizonturi literare*, în „Luceafărul” , an XXXII ,nr. 7(1397)/1989.
20. Popa, Mircea, *Pavel Dan și Câmpia Transilvană*, în „Steaua”, an XVIII, nr.10(365)/1977.
21. Popa, Ioan, *Petru Sechel, „Unde ești copilărie? De la Cergău la Blaj și mai departe...”* Editura Buna Vestire, Blaj, 2009, în „Astra blăjeană”, anul XIV, nr. 2 (55), iunie 2010.
22. Popa, Mircea, *Un univers al prozei*, în „Luceafărul”, an XXXII, nr.11(1401)/1987.
23. Popa, Mircea, *Urmașul lui Rebreanu*, în „Luceafărul”, an XXX, nr.35(1320)/1989.
24. Rațiu, Ioan, *Cipariu și ziaristica română*, în „Unirea”, an XV, nr.25/1905.
25. Știrban, Marcel, *Timotei Cipariu la 200 de ani de la naștere*, în „Astra blăjeană”, an X, nr.1(34)/2005.
26. Rus, Anton, *Presa periodică blăjeană (1838-1948)*, în „Astra blăjeană”, an XI, nr.1(42)/2007.
27. Stanciu, Virgil, *Pavel Dan*, în „Cultura creștină”, an XVII, nr.8-9/1937.